

В.О. БАКАЛ

В.Б. БРУСІЛОВСЬКИЙ

О.І. БУРБА, канд. техн. наук

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ ЕКСПЕРТИЗИ РЕГІОНАЛЬНИХ ПРОГРАМ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ

Резюме. У статті узагальнено практичний досвід організації та проведення експертиз регіональних програм інформатизації та описано проблемну ситуацію використання діючої нормативно-правової бази проведення експертизи завдань і проектів національної програми інформатизації не враховує особливості регіональних програм інформатизації як об'єктів експертизи, а більше адаптована для експертного оцінювання конкретних завдань (проектів), де необхідно дати оцінку конкретним технічним рішенням. Запропоновано методичні підходи, які дають змогу отримати комплексну та всебічну оцінку програми на етапах її формування та виконання. При аналізі формування і виконання регіональних програм інформатизації необхідно досліджувати такі аспекти: відповідність процедур формування та виконання регіональної програми інформатизації нормативним вимогам; системність і повноту регіональної програми інформатизації; узгодженість з пріоритетними державними напрямками розвитку інформатизації; оцінювання техніко-економічних показників і результативності виконання регіональної програми інформатизації. Кожен із аспектів деталізований до рівня конкретних положень регіональної програми інформатизації, котрі повинні бути проаналізовані експертом під час проведення експертизи. Така деталізація дала змогу формалізувати роботу експерта при виконанні попередньої та первинної експертизи програми шляхом використання карток експертного оцінювання. У статті наведені картки експертного оцінювання для проведення первинної та попередньої експертизи регіональної програми інформатизації. Особливо запропоновано підхід до оцінювання результативності виконання регіональних програм інформатизації, оснований на використанні значень кількісних показників (індикаторів) виконання програм.

Ключові слова: національна програма інформатизації, регіональна програма інформатизації, експертиза.

ВСТУП

Регіональні програми інформатизації (РПІ) розробляють місцеві органи виконавчої влади як складову Національної програми інформатизації і погоджують з Генеральним державним замовником Національної програми інформатизації. При формуванні РПІ враховуються регіональні особливості загальнодержавних проектів інформатизації державних органів, а також регіональні аспекти галузевих програм інформатизації [1].

Формування і виконання РПІ здійснюється відповідно до вимог нормативно-правового забезпечення: Закону України "Про національну програму інформатизації" [1]; Постанови Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2000 р. № 644 "Про затвердження Порядку формування та виконання регіональної програми і проекту інформатизації" [2].

Складовими частинами РПІ є концепція, завдання на три роки, завдання (роботи) на наступний бюджетний рік, а також паспорт РПІ.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Одне із основних завдань Генерального державного замовника при погодженні РПІ по-

лягає у організації та проведенні експертизи. Особливого значення в цих умовах набуває якість методичного забезпечення експертизи.

Сьогодні вимоги до проведення експертизи складових частин Національної програми інформатизації (НПІ) визначено Порядком проведення експертизи НПІ та окремих її завдань (проектів) [3].

Основним завданням експертизи НПІ та окремих її завдань (проектів) є об'єктивне комплексне дослідження із метою оцінки їх відповідності пріоритетним напрямкам державної політики у сфері інформатизації, сучасному рівню та тенденціям розвитку інформатизації у світі.

При цьому складається проблемна ситуація, коли положення Порядку проведення експертизи не враховують особливості РПІ як об'єкта експертизи, а більше адаптовані для експертного оцінювання конкретних завдань (проектів) НПІ, де необхідно дати оцінку конкретним технічним рішенням за визначеними аспектами. Наприклад, для РПІ, складові якої описані вище та в сукупності є документом концептуального рівня, необхідно оцінити [3]:

- відповідність вимогам законодавства з питань авторського і суміжних прав, легалізації і локалізації програмних продуктів;
- відповідність вимогам щодо безпеки інформації, зокрема криптографічного та технічного захисту;
- обґрунтованість обраних методів, стандартів і протоколів обміну інформацією, а також структури об'єкта експертизи;
- очікувані функціональні, інтеграційні та технічні характеристики виконаного проекту;
- інвестиційна привабливість, інноваційність проекту інформатизації, його конкурентоспроможність.

Враховуючи таку невідповідність вимог Порядку проведення експертизи особливостям РПІ, **мета статті** полягає у створенні методичних передумов для забезпечення якості проведення експертизи РПІ, а **завдання дослідження** полягає у розробці методичних підходів до проведення експертизи РПІ.

АНАЛІЗ ВИКОРИСТАНИХ ПУБЛІКАЦІЙ

Відомі роботи в галузі організації та проведення науково-технічної експертизи висвітлюють окремі нормативно-правові аспекти цього процесу та систематизують відомі методи та процедури підготовки експертизи та організації процесу експертного опитування [4–6]. Щодо науково-технічної експертизи інноваційних проектів, то через їх превалюючу економічну складову в науковій літературі знайшли відображення саме методи оцінювання економічної ефективності таких проектів [7; 8]. При цьому окремо у наведених роботах питання проведення експертизи НПІ загалом і РПІ зокрема не розкривалися.

В інших роботах щодо організації інформатизації, побудови інформаційного суспільства та системи електронного урядування здебільшого увага приділялася розробці концептуальних засад розвитку галузі [9; 10], створенню системи індикаторів розвитку інформаційного суспільства [11; 12] та адаптації використання системи формування міжнародних індексів електронної зрілості державного управління [13].

ВІКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Практика організації та проведення експертизи НПІ показує, що при аналізі формування та виконання РПІ необхідно досліджувати такі аспекти: відповідність процедур формування і виконання РПІ нормативним вимогам; системність та повноту РПІ; узгодженість з пріоритетними державними напрямками розвитку інформатизації; оцінювання техніко-економічних показників і результативності виконання РПІ.

При аналізі відповідності процедур формування та виконання РПІ нормативним вимогам доцільно провести попередню та первинну експертизу матеріалів об'єкта експертизи для дослідження організаційного забезпечення.

Попередня експертиза спрямована на визначення відповідності формальних ознак об'єкта експертизи установленим нормам і правилам, вимогам стандартів і проводиться спочатку відповідним структурним підрозділом державного замовника та Генерального державного замовника.

Структура висновку попередньої експертизи РПІ Генеральним державним замовником визначена [3] і передбачає наведення переліку документів, поданих на експертизу, із зазначенням дати, а також висновка щодо відповідності (невідповідності) формальних ознак об'єкта експертизи установленим нормам і правилам.

До формальних ознак треба віднести наявність у проекті РПІ передбачених складових. Як було зазначено, складовими РПІ мають бути: концепція РПІ; завдання на три роки; завдання на наступний бюджетний рік; паспорт РПІ.

Концепція РПІ повинна мати таку структуру (розділи):

- аналіз стану інфраструктури інформатизації та пріоритетних напрямів соціально-економічного розвитку регіону;
- сформульовану головну мету інформатизації регіону;
- визначені завдання інформатизації в регіоні;
- визначені пріоритетні напрями інформатизації в регіоні;
- принципи формування та виконання РПІ;
- заходи організаційного забезпечення виконання РПІ;
- очікувані результати у сфері інформатизації та їх впливу на соціально-економічний розвиток регіону.

Оскільки форма висновку попередньої експертизи не деталізована, то при її проведенні експерту доцільно використовувати картку експертного оцінювання (**табл. 1**). У разі позитивного висновку попередньої експертизи проект РПІ передається для проведення первинної експертизи, основним завданням якої є всебічне та комплексне дослідження матеріалів об'єкта експертизи.

На етапі формування РПІ здійснюються заходи, передбачені діючим нормативно-правовим забезпеченням. Формування програми включає розроблення, узгодження та затвердження концепції програми та її завдань (робіт). Відправною точкою на етапі формування РПІ є розробка концепції програми державним

Таблиця 1

Картка експертного оцінювання РПІ (попередня експертиза)

№ з/п	Формальна ознака РПІ	Відмітка про наявність	Примітки
1	Наявність складових частин РПІ:		
1.1	Концепція РПІ		
1.2	Завдання на три наступних бюджетних роки		
1.3	Завдання на наступний бюджетний рік		
1.4	Паспорт РПІ		
2	Наявність складових частин (розділів) концепції РПІ		
2.1	Аналіз стану інфраструктури інформатизації та пріоритетних напрямів соціально-економічного розвитку регіону		
2.2	Головна мета інформатизації регіону		
2.3	Завдання інформатизації в регіоні		
2.4	Пріоритетні напрями інформатизації в регіоні		
2.5	Принципи формування та виконання РПІ		
2.6	Заходи організаційного забезпечення виконання РПІ		
2.7	Очікувані результати у сфері інформатизації та їх впливу на соціально-економічний розвиток регіону		

замовником. Спочатку концепція РПІ обговорюється та погоджується науково-технічною радою РПІ. Після погодження з Генеральним державним замовником РПІ подається на затвердження на сесії місцевої ради. Концепцією керуються під час щорічного формування та виконання завдань (робіт) програми.

На основі затвердженої концепції розробляється проект РПІ, який подається на розгляд науково-технічної ради. Після схвалення РПІ завдання (роботи) погоджуються з відповідними підрозділами державного замовника та подаються Генеральному державному замовнику. Узгоджений Генеральними державним замовником проект програми разом із проектом місцевого бюджету на наступний рік подається на розгляд сесії місцевої ради.

Після затвердження місцевого бюджету на наступний рік державний замовник здійснює коригування завдань програми згідно з виділеними у місцевому бюджеті обсягами її фінансування та формує паспорт програми. Затверджена програма надсилається Генеральному державному замовнику.

Як правило, для якісного виконання РПІ, забезпечення відповідних функцій, пов'язаних із виконанням програми, на базі спеціалізованих підприємств визначається або формується інформаційно-аналітичний центр.

У подальшому на етапі виконання РПІ здійснюється погодження з Генеральним державним

замовником НПІ виконання проектів (завдань) РПІ. Під час виконання РПІ державний замовник подає Генеральному державному замовнику щоквартальні та щорічні зведені звіти про хід виконання завдань (робіт) програми.

Наступним завданням експертизи на етапі формування РПІ є аналіз її *системності та повноти*.

При оцінюванні системності РПІ необхідно дослідити аспекти, які здебільшого характеризують застосування методичного забезпечення до формування та виконання програми:

- узгодженість головної мети, завдань і пріоритетних напрямів інформатизації у регіоні з результатами аналізу стану інфраструктури інформатизації і пріоритетних напрямів соціально-економічного розвитку регіону;
- узгодженість завдань РПІ з головною метою, завданнями та пріоритетними напрямами інформатизації у регіоні;
- цілеобумовленість РПІ, яка полягає у врахуванні основних положень регіональних програм соціально-економічного розвитку;
- використання для аналізу стану інфраструктури інформатизації та обґрунтування пріоритетних напрямів соціально-економічного розвитку регіону науково обґрунтованих підходів, наприклад, SWOT-аналізу;
- проведення аналізу стану виконання РПІ та визначення основних проблем інформатизації регіону.

Повнота РПІ забезпечується: наявністю чітко сформульованих кількісних показників (індикаторів) виконання РПІ; використанням як показників (індикаторів) виконання РПІ офіційних статистичних показників регіону, рейтингів національних і міжнародних організацій.

Завдання РПІ повинні охоплювати такі питання [2]:

- нормативно-правове, організаційне та методичне забезпечення інформатизації у регіоні;
- створення і розвиток інформаційної інфраструктури;
- інформаційне забезпечення діяльності місцевих органів виконавчої влади;
- інформаційне забезпечення потреб населення, підприємств, установ та організацій.

Щоквартальні та щорічні зведені звіти про хід виконання завдань (робіт) програми повинні містити [2]:

- результати аналізу стану та тенденцій розвитку інформатизації у регіоні;
- результати аналізу стану виконання програми за звітний рік із переліком виконаних завдань (робіт), даних про фактичні обсяги та джерела фінансування кожного завдання (роботи);
- результати аналізу основних проблем інформатизації регіону та завдань (робіт) програми на наступний рік;
- відомості про наявні та необхідні ресурси для виконання завдань (робіт) програми у наступному році.

Завдання, пріоритетні напрями та заходи інформатизації у регіоні повинні *відповідати пріоритетним державним напрямкам розвитку інформатизації, сучасному рівню розвитку інформаційних технологій, бути спрямованими на виконання загальнодержавних завдань і корелюватися з державною політикою у сферах інформатизації, електронного урядування, формування і використання національних електронних інформаційних ресурсів, розвитку інформаційного суспільства. Пріоритетні напрями, що є складовими державної політики у цих сферах, визначаються законодавством України.*

Актуальними сьогодні є такі напрями розвитку інформатизації:

- упровадження, розвиток і переведення публічних адміністративних послуг в електронний формат, автоматизація ділових процесів центрів надання адміністративних послуг [14];
- упровадження і розвиток регіональних систем електронного документообігу та їх під'єднання до системи електронної взаємодії органів виконавчої влади [15; 16];

- упровадження і розвиток регіональних електронних інформаційних ресурсів та під'єднання їх до системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів [17–19];
- упровадження інструментів електронної ідентифікації та їх під'єднання до інтегрованої системи електронної ідентифікації [20];
- упровадження інструментів електронної демократії: електронні консультації, електронні петиції, електронні звернення, бюджети участі (громадські бюджети) [21];
- забезпечення розвитку відкритих даних [22];
- забезпечення інформаційної безпеки держави, захисту інформації та кібербезпеки, зокрема персональних даних;
- розроблення і впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у регіональне управління та місцеве самоврядування, охорону здоров'я, культуру, освіту, науку, охорону навколишнього природного середовища тощо.

Ці пріоритетні державні напрями розвитку інформатизації певною мірою повинні бути відображені у РПІ з урахуванням доцільності та необхідності їх реалізації, що впливають з результатів аналізу стану інформатизації, виконання попередніх завдань РПІ та пріоритетних напрямів соціально-економічного розвитку регіону.

При оцінюванні техніко-економічних показників РПІ аналізуються, зокрема, такі аспекти: актуальність результатів на час завершення робіт; доцільність продовження робіт, проведених раніше; наявність аналогічних проектів, що виконувались протягом останніх трьох років за кошти державного бюджету; відповідність строків виконання завдань (проектів) інформатизації запланованим обсягам робіт; фінансові витрати; рівень виконання запланованих робіт (результативність).

Результативність виконання РПІ визначається на основі результатів виконання запланованих завдань (проектів, робіт) програми, а також значень кількісних показників (індикаторів) виконання РПІ на основі аналізу щоквартальних і щорічних зведених звітів про хід виконання завдань (робіт) програми.

Нехай $S = \{s_i \mid i = \overline{1, N}\}$ — множина завдань (проектів, робіт) РПІ, N — загальна кількість запланованих завдань (проектів, робіт) РПІ, $P_i = \{p_{ij} \mid j = \overline{1, m_i}\}$ — множина показників (індикаторів) виконання s_i -го завдання (проекту, роботи) РПІ; z_{ij} — планове значення показника p_{ij} виконання s_i -го завдання (проекту, роботи) РПІ; \bar{z}_{ij} — фактичне значення показника p_{ij} виконання s_i -го завдання (проекту, роботи) РПІ; Δz_{ij} — від-

хилення фактичного \bar{z}_{ij} значення показника p_{ij} від планового значення z_{ij} виконання s_i -го завдання (проекту, роботи) РПІ (рис. 1).

З урахуванням фізичного змісту показника p_{ij} (кількість, час, вартість тощо) та його цільового призначення (збільшення або зменшення) відхилення z_{ij} може визначатися як $\Delta z_{ij} = \bar{z}_{ij}/z_{ij}$ для “збільшення” (наприклад, збільшити кількість автоматизованих робочих місць) або як $\Delta z_{ij} = z_{ij}/\bar{z}_{ij}$ для “зменшення” (наприклад, зменшити тривалість обслуговування).

Тоді ефективність E_{S_i} виконання s_i -го завдання (проекту, роботи) РПІ визначається як:

$$E_{S_i} = \left(\sum_{j=1}^{m_i} \Delta z_{ij} \right) / m_i \times 100\%. \quad (1)$$

З урахуванням (1) загальна ефективність $E_{РПІ}$ виконання РПІ визначається як:

$$E_{РПІ} = \left(\sum_{i=1}^N E_{S_i} \right) / N \times 100\%. \quad (2)$$

При цьому слід зауважити, зважаючи на складні адміністративні процеси фінансового забезпечення виконання завдань (проектів) РПІ, в запропонованому підході до оцінювання результативності виконання програм як показники

не розглядаються вартість і строки виконання завдань.

У разі встановлення розробниками РПІ вагових коефіцієнтів завдань, які визначають пріоритетність одних завдань програми щодо інших, при оцінюванні ефективності необхідно враховувати пріоритетність. Аналогічно можливо застосувати вагові коефіцієнти для показників виконання завдань.

Нехай w_i — ваговий коефіцієнт s_i -го завдання (проекту, роботи) РПІ, а v_{ij} — ваговий коефіцієнт показника p_{ij} виконання s_i -го завдання (проекту, роботи) РПІ. При цьому $\sum_{i=1}^N w_i = 1$ і $\sum_{j=1}^{m_i} v_{ij} = 1$. Тоді ефективність E_{S_i} виконання s_i -го завдання (проекту, роботи) РПІ визначається як:

$$E_{S_i} = \left(\sum_{j=1}^{m_i} \Delta z_{ij} v_{ij} \right) / m_i \times 100\%. \quad (3)$$

З урахуванням (1) загальна ефективність $E_{РПІ}$ виконання РПІ визначається як:

$$E_{РПІ} = \left(\sum_{i=1}^N E_{S_i} w_i \right) / N \times 100\%. \quad (4)$$

З урахуванням викладеного вище, картка експертного оцінювання РПІ при первинній експертизі наведена у табл. 2.

Рис. 1. Структурна схема елементів оцінювання РПІ

Картка експертного оцінювання РПІ (первинна експертиза)

№	Аспекти оцінювання	Значення
1	Відповідність процедур формування та виконання РПІ нормативним вимогам	
1.1	Погодження Концепції РПІ з науково-технічною радою РПІ (Так/Ні)	
1.2	Погодження Концепції РПІ з Генеральним державним замовником НПІ (Так/Ні)	
1.3	Затвердження Концепції РПІ на сесії місцевої ради (Так/Ні)	
1.4	Розгляд РПІ науково-технічною радою РПІ (Так/Ні)	
1.5	Погодження РПІ з Генеральним державним замовником НПІ (Так/Ні)	
1.6	Затвердження РПІ на сесії місцевої ради (Так/Ні)	
1.7	Наявний інформаційно-аналітичний центр (Так/Ні)	
1.8	Погодження з Генеральним державним замовником НПІ виконання проектів (завдань) РПІ (Так/Ні)	
1.9	Подані (щоквартальні) щорічні звіти про хід виконання РПІ (Так/Ні)	
2	Системність РПІ	
2.1	Узгодженість головної мети, завдань та пріоритетних напрямів інформатизації у регіоні з результатами аналізу стану інфраструктури інформатизації і пріоритетних напрямів соціально-економічного розвитку регіону (обрати один з варіантів):	
	головна мета, завдання та пріоритетні напрями інформатизації у регіоні повністю узгоджено з поточним станом інфраструктури інформатизації та повністю відповідають пріоритетним напрямам соціально-економічного розвитку регіону	
	головна мета, завдання та пріоритетні напрями інформатизації в регіоні частково узгоджені з поточним станом інфраструктури інформатизації та частково відповідають пріоритетним напрямам соціально-економічного розвитку регіону	
	головна мета, завдання та пріоритетні напрями інформатизації у регіоні не узгоджені з поточним станом інфраструктури інформатизації та не відповідають пріоритетним напрямам соціально-економічного розвитку регіону	
2.2	Узгодженість завдань РПІ з головною метою, завданнями та пріоритетними напрямками інформатизації у регіоні (обрати один з вказаних варіантів):	
	завдання РПІ повністю узгоджено з головною метою, завданнями та пріоритетними напрямками інформатизації у регіоні	
	завдання РПІ частково узгоджені з головною метою, завданнями та пріоритетними напрямками інформатизації у регіоні	
	завдання РПІ не узгоджені з головною метою, завданнями та пріоритетними напрямками інформатизації у регіоні	
2.3	Цілеобумовленість РПІ (обрати один з варіантів):	
	основні положення регіональних програм соціально-економічного розвитку повністю враховано у концепції РПІ, завданнях і пріоритетних напрямках інформатизації в регіоні	
	основні положення регіональних програм соціально-економічного розвитку частково враховано у концепції РПІ, завданнях і пріоритетних напрямках інформатизації в регіоні	
	основні положення регіональних програм соціально-економічного розвитку не враховано у концепції РПІ, завданнях і пріоритетних напрямках інформатизації в регіоні	
2.4	Використання науково обґрунтованих підходів для аналізу стану інфраструктури інформатизації та обґрунтування пріоритетних напрямів соціально-економічного розвитку регіону (обрати один з варіантів):	
	використовувалися апробовані методології (нотації) системного аналізу	

№	Аспекти оцінювання	Значення
2.4	використовувалися спеціально розроблені методики	
	методичний апарат не використовувався	
2.5	Якість проведення аналізу стану виконання РПІ та визначення основних проблем інформатизації регіону (обрати один з варіантів):	
	проведено детальний аналіз стану інформатизації регіону, на основі якого аргументовано визначені основні проблеми інформатизації	
	проведено поверхневий аналіз стану інформатизації регіону, на основі якого формально визначено основні проблеми інформатизації	
	результати аналізу стану інформатизації регіону мають формальний характер, основні проблеми інформатизації визначено декларативно	
3	Повнота РПІ	
3.1	Наявність складових РПІ та концепції РПІ (див. табл. 1)	
3.2	Наявність показників (індикаторів) виконання РПІ (обрати один з варіантів):	
	як показники (індикатори) виконання РПІ використовуються офіційні статистичні показники регіону, рейтинги національних та міжнародних організацій	
	як показники (індикатори) виконання РПІ використовуються чіткі кількісні показники	
	як показники (індикатори) виконання РПІ використовуються якісні декларативні показники	
3.3	Завдання РПІ охоплюють (обрати один або кілька варіантів):	
	нормативно-правове, організаційне та методичне забезпечення інформатизації в регіоні	
	створення та розвиток інформаційної інфраструктури	
	інформаційне забезпечення діяльності місцевих органів виконавчої влади	
	інформаційне забезпечення потреб населення, підприємств, установ та організацій	
3.4	Щоквартальні та щорічні зведені звіти про хід виконання завдань (робіт) програми містять (обрати один або кілька варіантів):	
	результати аналізу стану та тенденцій розвитку інформатизації в регіоні	
	результати аналізу стану виконання програми за звітний рік з переліком виконаних завдань (робіт), даних про фактичні обсяги та джерела фінансування кожного завдання (роботи)	
	результати аналізу основних проблем інформатизації регіону та завдань (робіт) програми на наступний рік	
	відомості про наявні та необхідні ресурси для виконання завдань (робіт) програми у наступному році	
4	Відповідність пріоритетним державним напрямкам розвитку інформатизації (обрати один або кілька варіантів):	
	упровадження, розвиток і переведення публічних адміністративних послуг в електронний формат, автоматизація ділових процесів ЦНАПів	
	упровадження та розвиток регіональних систем електронного документообігу та їх під'єднання до системи електронної взаємодії органів виконавчої влади	
	упровадження та розвиток регіональних електронних інформаційних ресурсів і під'єднання їх до системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів	
	упровадження інструментів електронної ідентифікації та їх під'єднання до інтегрованої системи електронної ідентифікації	
	впровадження інструментів електронної демократії: електронні консультації, електронні петиції, електронні звернення, бюджети участі (громадські бюджети)	

№	Аспекти оцінювання	Значення
4	забезпечення розвитку відкритих даних	
	забезпечення інформаційної безпеки держави, захисту інформації та кібербезпеки, зокрема персональних даних;	
	розроблення та впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у регіональне управління та місцеве самоврядування, охорону здоров'я, культуру, освіту, науку, охорону навколишнього природного середовища тощо	
5	Техніко-економічні показники РПІ	
5.1	Актуальність результатів на час завершення робіт (обрати один з варіантів):	
	результати виконання завдань (проектів) РПІ на час завершення робіт є актуальними	
	більшість результатів виконання завдань (проектів) РПІ на час завершення робіт є актуальними	
	здебільшого результати виконання завдань (проектів) РПІ на час завершення робіт є неактуальними	
5.2	Доцільність продовження робіт, які проводилися раніше (обрати один з варіантів):	
	роботи, які проводилися раніше, мають комплексний характер і їх доцільно продовжувати	
	деякі роботи, які проводилися раніше, доцільно продовжувати	
	роботи, які проводилися раніше, продовжувати недоцільно	
5.3	Наявність аналогічних проектів, які виконувались протягом останніх трьох років за кошти державного бюджету (Так/Ні)	
5.4	Відповідність строків виконання завдань (проектів) інформатизації запланованим обсягам робіт (обрати один з варіантів):	
	строки виконання завдань (проектів) інформатизації відповідають запланованим обсягам робіт	
	строки виконання завдань (проектів) інформатизації не відповідають запланованим обсягам робіт	
6	Оцінка ефективності виконання РПІ (%)	

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Розглянуті методичні аспекти проведення експертизи РПІ дають комплексну та всебічну оцінку програми на етапах її формування та виконання з урахуванням особливостей РПІ як складової НПІ. Запропоновані методичні підходи дають змогу формалізувати роботу експерта при виконанні попередньої та первинної експертизи РПІ шляхом використання карток експертного оцінювання, які розширюють встановлені діючими нормативно-правовими актами межі експертних висновків. При цьому усувається проблемна ситуація, за якої для формування експертного висновку первинної експертизи РПІ використовуються підходи до експертизи проектів інформатизації, що містять конкретні технічні рішення.

Окремо запропоновано підхід до оцінювання ефективності виконання РПІ, оснований на

використанні значень кількісних показників (індикаторів) виконання РПІ.

Використання розглянутих у статті методичних підходів дає змогу підвищити якість експертизи РПІ, забезпечити аргументованість експертних висновків і формалізувати роботу експерта під час експертизи.

У подальшому отримані у статті результати доцільно використати при розробці проектів змін до нормативно-правового забезпечення організації та проведення експертизи РПІ, а також формуванні та виконанні НПІ щодо РПІ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про національну програму інформатизації: Закон України від 01.08.2016 № 74/98-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 1998. — № 27–28. — ст. 181 / Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. — Режим досту-

- пу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80>.
2. Про затвердження Порядку формування та виконання регіональної програми і проекту інформатизації : постанова Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2000 р. № 644 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/644-2000-%D0%BF/conv>.
 3. Про затвердження Порядку проведення експертизи Національної програми інформатизації та окремих її завдань (проектів) : постанова Кабінету Міністрів України від 25 липня 2002 р. № 1048 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1048-2002-%D0%BF/conv>.
 4. Бурба О.І. Організація науково-технічної експертизи в Україні / О.І. Бурба // Науково-технічна інформація. — 2015. — № 3. — С. 12–16.
 5. Самохвалов Ю.Я. Організаційно-методичні аспекти науково-технічної експертизи / під заг. ред. В.П. Чеботарьова / Ю.Я. Самохвалов, О.І. Бурба. — К. : ТриК, 2013. — 108 с.
 6. Самохвалов Ю.Я. Экспертное оценивание. Методический аспект / Ю.Я. Самохвалов, Е.М. Науменко. — К. : ДУИКТ, 2007. — 262 с.
 7. Онишко С.В. Інноваційна модель економіки: правові та методологічні засади проведення експертизи інноваційних проектів : моногр. / С.В. Онишко, С.О. Єгоров, Ю.М. Черненко та ін. ; за заг. ред. Ю.П. Доценка / Держ. податк. адмін. України; Нац. акад. держ. податк. служби України; НДІ фін. права. — К., 2006. — 195 с.
 8. Снігур Х. Розробка методичних підходів до формування критеріїв відбору інвестиційно-інноваційного проекту для підприємств харчової промисловості / Х. Снігур // Економічний аналіз : зб. наук. пр. / Терноп. нац. екон. ун-т. — Тернопіль, 2013. — Вип. 12, ч. 4. — С. 51–55.
 9. Риженко О. Аналіз концептуальних засад державного управління у сфері національної програми інформатизації України / О. Риженко, О. Бурба // Актуальні проблеми державного управління. — 2017. — Вип. 3. — С. 95–102.
 10. Семенченко А.І. Механізми державного управління у сфері зв'язку та інформатизації: теоретико-методологічні засади / А.І. Семенченко // Стратегічні пріоритети. — 2015. — № 4 (37). — С. 65–73.
 11. Клімушин П.С. Електронне урядування в інформаційному суспільстві : монограф. / П.С. Клімушин, А.О. Серенюк. — Х. : Вид-во ХарPI НАДУ "Магістр", 2010. — 312 с.
 12. Сенченко В.В. Моніторинг розвитку інформаційного суспільства в Україні / В.В. Сенченко, О.В. Гладков // Наука та наукознавство. — 2016. — № 1. — С. 16–27.
 13. Фесенко Т.Г. Моделювання оцінки е-готовності для моніторингу національної програми е-government (на прикладі України) / Т.Г. Фесенко, Г.Г. Фесенко // Восточно-Европейский журнал передовых технологий. — 2016. — № 3/3 (81). [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://journals.uran.ua/eejet/article/download/71606/70800>.
 14. Про схвалення Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні : розпорядження КМУ від 16 листопада 2016 р. № 918-р [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/918-2016-%D1%80>.
 15. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 07.11.2018 р. № 851-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 2003. — № 36. — Ст. 275 / Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15>.
 16. Деякі питання документування управлінської діяльності : постанова КМУ від 17 січня 2018 р. № 55 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2018-%D0%BF>.
 17. Концепція створення та функціонування інформаційної системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів : розпорядження КМУ від 05.09.2012 № 634-р [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/634-2012-%D1%80>.
 18. Деякі питання електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів : постанова КМУ від 8 вересня 2016 р. № 606 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/606-2016-%D0%BF>.
 19. Деякі питання організації електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів : постанова КМУ від 10 травня 2018 р. № 357 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/357-2018-%D0%BF>.
 20. Про електронні довірчі послуги : Закон України № 2155-VIII від 05.10.2017 // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 2017. — № 45. — Ст. 400 / Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19>.
 21. Концепція розвитку електронної демократії в Україні : розпорядження КМУ від 8 листопада 2017 р. № 797-р [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/797-2017-%D1%80>.
 22. Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних : постанова КМУ від 21 жовтня 2015 р. № 835 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/835-2015-%D0%BF>.

REFERENCES

1. About the National Program of Informatization: Law of Ukraine dated 01.08.2016 no. 74/98-BP. *Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine* (1998), 27–28, Art. 181. Official website of the Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80>. <https://doi.org/10.32886/instzak.2018.03.14>
2. On approval of the procedure for the formation and implementation of the regional program and the informatization project. *Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated April 12, 2000 no. 644*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/644-2000-%D0%BF/conv>.
3. On Approval of the Procedure for the Examination of the National Program of Informatization and its Specific Tasks (Projects): *Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated July 25, 2002 no. 1048*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1048-2002-%D0%BF/conv>.
4. Burba, O.I. (2015). Orhanizatsiia naukovo-tekhnichnoi ekspertyzy v Ukraini [Organization of scientific and technical expertise in Ukraine]. *Naukovo-tekhnichna informatsiia* [Scientific and Technical Information], 3, 12–16.

5. Samokhvalov, Yu.Ia., Burba, O.I. (2013). *Orhanizatsiino-metodychni aspekty naukovo-tekhnichnoi ekspertyzy* [Organizational and methodological aspects of scientific and technical expertise], ed. V. P. Chebotarov. Kyiv (in Ukr.): TryK.
6. Samokhvalov, Yu.Ia., Naumenko, E.M. (2007). *Ekspertnoe otsenivanie. Metodicheskiy aspekt* [Expert evaluation. Methodical aspect], Kyiv (in Russ.): DUKIT.
7. Onyshko, S.V., Yehorov, S.O., Chernenko, Yu.M. (2006). *Innovatsiina model ekonomiky: pravovi ta metodolohichni zasady provedennia ekspertyzy innovatsiinykh proektiv* [Innovative model of economy: legal and methodological principles of conducting an examination of innovative projects], monograph, ed. Yu.P. Dotsenko. Kyiv (in Ukr.): State Tax Administration of Ukraine; National Academy of State Tax Service of Ukraine; Research Institute of Financial Law.
8. Snihur, Kh. (2013). Rozrobka metodychnykh pidkhodiv do formuvannia kryteriiv vidboru investytsiino-innovatsiinoho proektu dlia pidpriemstv kharchovoi promyslovosti [Development of methodical approaches to the development of criteria for selecting an investment and innovation project for food industry enterprises]. *Ekonomichniy analiz* [Economic analysis], a collection of scientific works, 12 (4), 51–55.
9. Ryzhenko, O., Burba, O. (2017). Analiz kontseptualnykh zasad derzhavnoho upravlinnia u sferi natsionalnoi prohramy informatyzatsii Ukrainy [Analysis of conceptual foundations of state administration in the field of the national program of informatization of Ukraine]. *Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia* [Actual problems of public administration], 3, 95–102.
10. Semenchenko, A.I. (2015). Mekhanizmy derzhavnoho upravlinnia u sferi zviazku ta informatyzatsii: teoretyko-metodolohichni zasady [Mechanisms of state administration in the field of communication and informatization: theoretical and methodological principles]. *Stratehichni priorytety* [Strategic priorities], 4 (37), 65–73.
11. Klimushyn, P.S., Serenok, A.O. (2010). Elektronne uriaduvannia v informatsiinomomu suspilstvi [Electronic management in the information society], monograph. Kharkiv (in Ukr.): Mahistr.
12. Senchenko, V. V., Hladkov, O. V. (2016). Monitorynh rozvytku informatsiinoho suspilstva v Ukraini [Monitoring the development of the information society in Ukraine]. *Nauka ta naukoznavstvo* [Science and Science of Science], 1, 16–27.
13. Fesenko T. H., Fesenko H. H. (2016). Modeliuvannia otsinky e-hotovnosti dlia monitorynhu natsionalnoi prohramy e-government (na prykladi Ukrainy) [Modeling the e-readiness assessment for monitoring the national e-government program (for example, Ukraine)]. *Vostochno-Evropeiskiy zhurnal peredovykh tekhnologiy* [East European Journal of Advanced Technology], 3/3 (81). Retrieved from: <http://journals.uran.ua/ee-jet/article/download/71606/70800>. <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2016.71606>
14. Concept of development of the electronic services system in Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/918-2016-%D1%80>.
15. About electronic documents and electronic document circulation: Law of Ukraine dated November 7, 2018, no. 851-IV. *Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine* (2003), 36, Art. 275. Official site of the Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15>. <https://doi.org/10.32886/instzak.2018.03>
16. Some issues of documenting management activities: the resolution of the CMU of January 17, 2018, no. 55. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2018-%D0%BF>.
17. Concept of creation and functioning of the information system of electronic interaction of state electronic information resources: the CMU dated 05.09.2012, no. 634-p. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/634-2012-%D1%80>.
18. Some issues of electronic interaction of state electronic information resources: the resolution of the CMU of September 8, 2016, no. 606. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/606-2016-%D0%BF>.
19. Some issues of the organization of electronic interaction of state electronic information resources: the resolution of the CMU of May 10, 2018, no. 357. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/357-2018-%D0%BF>.
20. About electronic trust services: Law of Ukraine no. 2155-VIII of 10.05.2017. *Information from the Verkhovna Rada of Ukraine* (2017), 45, Art. 400. Official website of the Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19>. <https://doi.org/10.32886/instzak.2017.06>
21. Concept of the development of e-democracy in Ukraine: the CMU resolution dated November 8, 2017, no. 797-p. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/797-2017-%D1%80>.
22. Provisions on data sets to be made public in the form of open data: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated October 21, 2015, no. 835. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/835-2015-%D0%BF>.

V.O. BAKAL, V.B. BRUSILOVSKIY, O.I. BURBA, PhD in Economics

METHODOLOGICAL ASPECTS EXAMINATION OF REGIONAL PROGRAMS OF INFORMATIZATION

Abstract. *Important components of the national information program are regional programs of informatization (RPI) developed by local executive authorities. When forming the regional program of informatization, regional features of state-owned projects of informatization of state bodies, as well as regional aspects of branch programs of informatization are taken into account. The methodical approaches that are allowed to obtain a comprehensive and comprehensive evaluation of the program at the stages of its formation and execution are offered. In analyzing the formation and implementation of regional informatization programs, the following aspects should be investigated: compliance of the procedures for the formation and implementation of the RIP for regulatory requirements; systematic and complete RPI; consistency with priority state directions of development of informatization; evaluation of technical and economic indicators and efficiency of RPI implementation. Each of the above aspects is detailed to the level of specific provisions of the regional program of informatization, which should be analyzed*

by the expert during the examination. The presence of such detail enabled the formalization of the expert's work during the preliminary and initial examination of the program through the use of expert evaluation cards. The article contains the cards of expert evaluation for carrying out of the primary and preliminary examination of the regional program of informatization. A separate approach is proposed to assess the effectiveness of the implementation of regional informatization programs, which is based on the use of quantitative indicators (indicators) of program execution.

Keywords: national program of informatization, regional program of informatization, examination.

В.А. БАКАЛ, В.Б. БРУСИЛОВСКИЙ, О.И. БУРБА, канд. техн. наук

МЕТОДИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПРОВЕДЕНИЯ ЭКСПЕРТИЗЫ РЕГИОНАЛЬНЫХ ПРОГРАММ ИНФОРМАТИЗАЦИИ

Резюме. В статье обобщен практический опыт организации и проведения экспертиз региональных программ информатизации и описана проблемная ситуация по использованию действующей нормативно-правовой базы проведения экспертизы, которая заключается в том, что нормативно-правовая база проведения экспертизы заданий и проектов национальной программы информатизации не учитывает особенности региональных программ информатизации как объектов экспертизы, а больше адаптирована для экспертной оценки конкретных заданий (проектов), где необходимо дать оценку конкретным техническим решениям. Предложены методические подходы, которые позволяют получить комплексную и всестороннюю оценку программы на этапах ее формирования и исполнения. При анализе формирования и выполнения региональных программ информатизации необходимо исследовать следующие аспекты: соответствие процедур формирования и выполнения региональной программы информатизации нормативным требованиям; системность и полноту региональной программы информатизации; согласованность с приоритетными государственными направлениями развития информатизации; оценивание технико-экономических показателей и результативности выполнения региональной программы информатизации. Каждый из аспектов детализирован до уровня конкретных положений региональной программы информатизации, которые должны быть проанализированы экспертом при проведении экспертизы. Такая детализация позволила формализовать работу эксперта при выполнении предварительной и первичной экспертизы программы путем использования карточек экспертного оценивания. В статье приведены карточки экспертного оценивания для проведения первичной и предварительной экспертизы региональной программы информатизации. Отдельно предложен подход к оценке результативности выполнения региональных программ информатизации, основанный на использовании значений количественных показателей (индикаторов) выполнения программ.

Ключевые слова: национальная программа информатизации, региональная программа информатизации, экспертиза.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ

Бакал Валерій Олексійович — заступник голови, Державне агентство з питань електронного урядування України, вул. Ділова, 24, м. Київ, Україна, 03150; +38 (044) 207-17-37; bakal@e.gov.ua

Брусіловський Володимир Борисович — директор департаменту інформаційних технологій, Державне агентство з питань електронного урядування України, вул. Ділова, 24, м. Київ, Україна, 03150; +38 (044) 207-17-37; brusilovsky@e.gov.ua

Бурба Олег Ігорович — канд. техн. наук, с.н.с. відділу організації експертизи, Український інститут науково-технічної експертизи та інформації, вул. Антоновича, 180, м. Київ, Україна, 03680; +38 (050) 548-68-66; oleg_burba@ukr.net

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

Bakal V.O. — Deputy Head, State Agency for E-Governance of Ukraine, 24, Dilova Str., Kyiv, Ukraine; +38 (044) 207-17-37; bakal@e.gov.ua

Brusilovskyi V.B. — head of information technology department, State Agency for E-Governance of Ukraine, 24, Dilova Str., Kyiv, Ukraine; +38 (044) 207-17-37; brusilovsky@e.gov.ua

Burba O.I. — PhD in Economics, Senior Researcher, unit of organization expertise, Ukrainian Institute of Scientific and Technical Expertise and Information, 180, Antonovycha Str., Kyiv, Ukraine, 03680; +38 (050) 548-68-66; oleg_burba@ukr.net

ІНФОРМАЦІЯ ОБ АВТОРАХ

Бакал В.А. — заместитель главы; Государственное агентство по вопросам электронного правительства Украины, ул. Деловая, 24, г. Киев, Украина; +38 (044) 207-17-37; bakal@e.gov.ua

Брусіловський В.Б. — директор департамента інформаційних технологій, Государственное агентство по вопросам электронного правительства Украины, ул. Деловая, 24, г. Киев, Украина; +38 (044) 207-17-37; brusilovsky@e.gov.ua

Бурба О.И. — канд. техн. наук, с.н.с. отдела организации экспертизы, Украинский институт научно-технической экспертизы и информации, ул. Антоновича, 180, г. Киев, Украина, 03680; +38 (050) 548-68-66; oleg_burba@ukr.net